Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

ROK II — WARSZAWA, NIEDZIELA, DN. 4 CZERWCA 1933 R. — ZESZYT 18

1933 RZEMIOSŁO

Cena 20 gr

CZASOPISMO TYGODNIOWE
WYDAWANE
PRZEZ RADĘ IZB RZEMIEŚLNICZYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ PRZY WSPÓŁUDZIALE IZB RZEMIEŚLNICZYCH.

CENTRALA REDAKCJI I ADMINISTRACJI
WARSZAWA, NOWOGRODZKA 41 m 1, tel. 9-17-42. KONTO P. K. O. 6066

ODDZIAŁY:

BIAŁYSTOK, ul. Kilińskiego 23; *BRZEŚĆ N/B.*, plac J. Piłsudskiego 13; *BYDGOSZCZ*, ul. Jagiellońska 10; *GRUDZIĄDZ*, ul. Groblowa 29/31; *KATOWICE*, ul. Stawowa 10; *KIELCE*, ul. Wspólna 4; *KRAKÓW*, ul. św. Anny 9; *LWÓW*, ul. Kościelna 8; *LUBLIN*, ul. Powiatowa 3; *ŁÓDŹ*, ul. Ewangelicka 18; *ŁUCK*, ul. J. Piłsudskiego 14; *NOWOGRÓDEK*, ul. Piłsudskiego 8; *POZNAŃ*, ul. Fr. Ratajczaka 26/27; *STANISŁAWÓW*. *ul.* Sapieżyńska 18; *TARNOPOL*, Izba Rzemieślnicza, *WARSZAWA*, ul. Szkolna 2; *WILNO*, ul. Adama Mickiewicza 23; *WŁOCŁAWEK*, ul Kaliska 1.

Redaktorzy: WŁ. GINDRICH i A. ZABĘSKI

PRENUMERATA: KWART. Zł. 2.40, PÓŁROCZN. Zł. 4.80, ROCZNIE Zł. 9.60.
CENY OGŁOSZEŃ: Cała strona zł. 180, ½—90 zł., ¼—50 zł., 1/8—25 zł., 1/16—15 zł.

Doniosła chwila w życiu rzemieślniczem

OBRADY NADZWYCZAJNEGO ZJAZDU DELEGATÓW IZB RZEMIEŚLNICZYCH.

Pierwszy Nadzwyczajny Zjazd Delegatów Izb Rzemieślniczych odbył się dnia 26 maja b. r. w lokalu Rady Izb w Warszawie pod przewodnictwem p. Senatora Wiechowicza.

Na porządku dziennym, poza szczegółową dyskusją nad punktami projektów nowelizacji ustawy przemysłowej i ustawy o Izbach Rzemieślniczych i ich Związku były następujące referaty: 1) O dowodzie uzdolnienia referował Dyr. W. Prosnowski (Warszawa), 2) Przymus organizacyjny — Poseł C. Ptasiński (Lublin), 3) Organizacje społeczno-gospodarcze — Prezes E. Namysł (Poznań), 4) Lista rzemiosł i przymus inwestycyjny w przedsiębiorstwach rzemieślniczych Mec. H. Herszberg (Warszawa), 5) Izby Rzemieślnicze i Związek Izb — dyr. G. Axentowicz (Kielce).

PRZEMÓWIENIE SEN. S. WIECHOWICZA.

P. Sen. Wiechowicz, otwierając posiedzenie Nadzwyczajnego Zjazdu, przywitał Delegatów Izb Rzemieślniczych, zaznaczając, że w ciągu niemal jednego miesiąca delegaci Izb po raz trzeci zbierają się, celem uczestnictwa w obradach, dotyczących najżywotniejszych spraw rzemieślniczych. Sprawozdawczy roczny zjazd w Poznaniu w dn. 29 kwietnia, następnie wielki Kongres Gospodarczy, zwołany przez B. B. W. R. w dniu 18 maja i dzisiejszy Zjazd Nadzwyczajny koncentrują uwagę świata rzemieślniczego. Wielki Kongres Gospodarczy w płaszczyźnie zagadnień ogólnopaństwowych po raz pierwszy w sposób zdecydowany przez czynniki miarodajne rząd i władze B. B. W. R. zapewnił rzemiosłu należytą rolę i miejsce w gospodarstwie narodowem.

Zjazd dzisiejszy, który będzie obradował nad nowelizacją ustawy przemysłowej, o której w ciągu kilku lat była mowa, dzięki wytworzonej przez Kongres Gospodarczy atmosferze zrozumienia postulatów rzemieślniczych, musi odegrać rolę wykonawczą wielkich haseł, rzuconych na tym kongresie.

Zjazd dzisiejszy pozwoli reprezentantom rzemiosła wszystkich dzielnic wysunąć swe postulaty w dziedzinie nowelizacji, wzajemnego poinformowania się o kierunkach, panujących na poszczególnych terenach w sprawie nowelizacji ustawy, co da możność samo-

rządowi rzemieślniczemu przedłożyć rządowi konkretny obraz konieczności nowelizacyjnej na tle projektu, opracowanego przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu.

PRZEBIEG OBRAD

Referaty, wygłoszone na Zjeździe, były, ściślej mówiąc, grupowemi uzupełnieniami tez, zawartych w obu projektach ustaw i w ten sposób łączyły się organicznie z głównym tematem obrad. Zreasumował wywody wszystkich referentów Dyrektor Rady Izb p. Mieczysław Grzybowski.

Lwią część czasu poświęcono obradom nad projektem, a wobec bardzo ożywionej dyskusji i obfitości materjału Zjazd przeciągnął się do godz. 4 rano. Pod koniec wyłoniono Komisję redakcyjną, która następnego dnia 27 maja b. r. opracowała zgłoszone poprawki, poczem cały materjał został przesłany Izbom Rzemieślniczym z tem, że w ciągu tygodnia uzupełniony wnioskami Izb projekt nowelizacji — wróci do Rady Izb Rzemieślniczych.

W ogólnej ocenie tempa obrad i przejawionej aktywności i rzeczowości przez uczestników Zjazdu, można śmiało powiedzieć, że ubiegły i bieżący tydzień stanowi prawdziwy rekord pracy przedstawicieli Rzemieślniczego Samorządu zarówno w stolicy, jak i na prowincji. Jednakowoż dziwić się temu nie można; albowiem wszyscy obradujący zdawali sobie sprawę, że wyniki prac i możliwie jasne stanowisko Rzemieślniczego Samorządu Gospodarczego we wszystkich żywotnych zagadnieniach zadecydują w dużej mierze o losie rzemiosła w okresie być może całego szeregu przyszłych lat.

Żelazo musi stanieć!

Sprawą niezwykle aktualną dla *rzemiosł grupy metalowej* jest bezwątpienia kwestja cen na podstawowy surowiec tej gałęzi wytwórczości, a mianowicie żelazo kowalskie, gdyż czynnik ten wywiera decydujący wpływ na kalkulację wyrobów wielu warsztatów rzemieślniczych.

Jeżeli uwzględnimy, że huty żelaza należą do przemysłów skartelizowanych, a popyt na żelazo jest równomierny, to, opierając się na tych przesłankach, możemy stwierdzić, że ceny pobierane przez kartel żelaza, utrzymane zostały na poziomie niewspółmiernie wysoki.m

Według materjałów, posiadanych przez Radę Izb Rzemieślniczych R. P., kartel żelaza liczy hurtownikom *po 28 groszy za kilogram* żelaza kowalskiego.

Nim jednak towar ten dotrze do rzemieślnika-konsumenta, który, nabywając go w ilościach niewielkich czyni swe zakupy u detalisty, cena żelaza wzrasta niekiedy *do 45 groszy za kilogram.*

Płacąc tak wygórowaną cenę, rzemieślnik w wielu wypadkach musi zadowolnić się proponowanemi przez sprzedawcę gatunkami żelaza, a które nie zawsze odpowiednie są do celów przeróbki.

Stąd bezużyteczne marnowanie pracy, narzędzi i czasu przy przeróbce, co w konsekwencji ogromnie podraża wyrób.

Wobec powyższego Rada Izb uważa za konieczne powołanie odpowiednich organizacyj rzemiosł, grupy metalowej, któreby przez utworzenia własnych hurtowni zakupu surowca i nawiązanie bezpośrednich stosunków handlowych z kartelem żelaza, wyeliminowały przynajmniej zysk pośrednika, dostarczając warsztatom rzemieślniczym właściwych gatunków żelaza.

Przypuszczać należy, że akcja Rady Izb Rzemieślniczych spotka się ze zrozumieniem i poparciem zarówno rzemiosł grupy metalowej, jak i Izb Rzemieślniczych.

Z ostatniej chwili

ODSŁONIĘCIE POPIERSIA Ś. P. T. HOŁÓWKI. PRZEMÓWIENIA P. PREMJERA JĘDRZEJEWICZA.

W dniu 1 czerwca r. b. odbyło się w Sejmie odsłonięcie popiersia ś. p. Tadeusza Hołówki, w którem wzięli udział przedstawiciele Rządu, Marszałkowie Sejmu i posłowie. Przemówienie z tej okazji wygłosił p. Premjer Jędrzejewicz, podkreślając wybitną rolę przedwcześnie, skrytobójczo zamordowanego działacza.

Następnie odbyło się posiedzenie Klubu B. B. W. R., na którem p. Premjer Jędrzejewicz wygłosił obszerne przemówienie o obecnej sytuacji w kraju.

P. Premjer, podkreślił iż decyzje rządu w sprawch gospodarczych są dostosowane do dwu podstawowych momentów sytuacji obecnej, któremi są: zawikłane położenie gospodarcze świata oraz fakt, że Polska jest państwem na dorobku.

P. Premjer wskazał dalej, że dzięki konsekwentnemu stosowaniu zasąd ostrożności i oszczędności oraz dzięki zdolności decyzji oraz ponoszeniu najboleśniejszych nieraz ofiar — Polska stawia zwycięsko czoło tym wszystkim trudnościom, którym podołać nie mogą nieraz nawet potężniejsze mocarstwa.

W dotychczasowej swej pracy pomimo wszystkich przeszkód i oszczędności, Polska zdołała — stwierdził P. Premjer—jednak w ostatnich latach zrealizować dwa doniosłe zagadnienia: zagadnienie ustroju i zagadnienie wychowania, młodego pokolenia. Pomimo wszystkich trudności żywe siły w społeczeństwie nie zanikają, lecz nawet narastają, co pozwala spoglądać w przyszłość z ufnością. Przeszkód i trudności nie braknie, ale przeszkody te zwalcza się wolą i pracą. Tę wolę i pracę, poparte elementem decyzji znajdą Panowie w rządzie, któremu przewodniczę — zaznaczył na zakończenie p. Premjer Jędrzejewicz.

Przed nowelizacją ustawy przemysłowej

Ustawa przemysłowa z dnia 7 czerwca 1927 r. po pięciu zgórą latach obowiązywania, wykazuje dzisiaj znaczne luki, których potrzebę uzupełnienia i uzgodnienia z bieżącemi zagadnieniami uznały nietylko szerokie warstwy rzemieślnicze, ale i czynniki rządowe. Po długich i starannych przygotowaniach został opracowany projekt noweli do ustawy i przedłożony do zaopinjowania Rzemieślniczemu Samorządowi Gospodarczemu, który na I-szym Nadzwyczajnym Zjeździe Delegatów Izb Rzemieślniczych w dniu 26 maja b. r. poddał projekt dokładnej i wszechstronnej analizie.

Projekt noweli obejmuje 67 punktów na przestrzeni 195 artykułów dawnej ustawy, a mianowicie od 2-go do 197-go. Główne zasady nowelizacji podyktowane są następującemi potrzebami:

1) dostosowaniem przepisów prawa przemysłowego do ustaw, względnie rozporządzeń z mocą ustawy, wydanych po dniu 16 grudnia 1927 r.;

2) usunięciem w drodze autentycznej wykładni pewnych kwestyj, powstałych na tle obecnego tłomaczenia niektórych artykułów omawianego prawa i

3) przystosowaniem przepisów tego prawa do wynikających z obecnych warunków gospodarczych wymagań w zakresie norm, dotyczących organizacji przemysłu oraz państwowej administracji przemysłowej.

Nie mogąc z powodu szczupłości miejsca przytoczyć wszystkich proponowanych zmian podamy tylko najważniejsze, a zwłaszcza te, które były przedmiotem przedyskutowanych już dawniej i usprawiedliwionych postulatów rzemiosła.

NAJWAŻNIEJSZE ZASADY NOWEJ USTAWY

I tak *w punkcie 2-gim* noweli stwierdza się wyraźnie, *że przemysł ludowy i chałupniczy* nie podpada pod przepisy prawa przemysłowego. Jeżeli chodzi o *przemysł domowy*, to jego pojęcie zostało ścieśnione przez wprowadzenie słów: „bez pomocy sił najemnych", dzięki którym utrudnione będzie obchodzenie przepisów prawa przemysłowego pod pretekstem wykonywania przemysłu domowego.

Punkt 5-ty pozostawia w mocy *prawo prowadzenia przemysłu* oraz przyjmowania na naukę i kierowania praktycznem kształceniem przez osoby, mające prawa nabyte na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 16.XII.1927 r. W danym przypadku chodzi o rzemieślników dzielnic południowych i Cieszyńskiego, którzy w myśl ustawodawstwa austrjackiego prowadząc przemysł rękodzielniczy i kształcąc terminatorów, mieli obowiązek legitymowania się tylko kartą przemysłową, nie zaś dyplomem mistrzowskim.

W punkcie 6-tym stwierdzono wyraźnie, że *cudzoziemcy* dopuszczeni do uprawiania jakiegokolwiek przemysłu, *muszą nabyć uprawnienia* przemysłowe (karta rzemieślnicza, koncesja, potwierdzenie zgłoszenia) oraz poddać się wszystkim przepisom, regulującym prowadzenie danego przemysłu.

Celem uchylenia możliwości fikcyjnych spółek w rzemiośle *punkt 7-my noweli* ustala, że prawo wykonywania rzemiosła przysługuje osobom prawnym, o ile składają się one wyłącznie z rzemieślników, posiadających uzdolnienie zawodowe do samoistnego prowadzenia rzemiosła.

Punkt 8-my, zgodnie z wyrokiem N. Trybunału Administracyjnego (27 stycznia 1931 r.), ustala, że rozpoczęcie prowadzenia przemysłu ze stałą siedzibą, nie należącego do przemysłów koncesjonowanych, powinno być równocześnie zgłoszone przez przedsiębiorcę władzy przemysłowej I instancji, która potwierdzi odbiór zgłoszenia, o ile wydaniu tego potwierdzenia nie sprzeciwiają się przepisy niniejszego rozporządzenia, co do ograniczeń rozpoczęcia prowadzenia przemysłu.

W *punkcie 14-tym* stwierdzono, iż jakkolwiek według dotychczasowego brzmienia prawa przemysłowego nie można rozszerzać koncesjonowania nowych rodzajów lub gałęzi przemysłu w innej drodze, jak tylko ustawy (wzgl. rozporządzenia z mocą ustawy), mogą zachodzić okoliczności szczególnej wagi, wobec których Rada Ministrów we własnym zakresie może zaprowadzić t. zw. *przymus koncesyjny*.

Według *p. 16-tego* Minister Przemysłu i Handlu powinien mieć prawo nie tylko *zwalniania poszczególnych kategoryj* zakładów przemysłowych *od obowiązków składania projektów urządzenia* do zatwierdzenia, lecz również zastrzegania zatwierdzenia projektów urządzenia zakładów przemysłowych pewnych kategoryj.

Punkt *27-my* ogranicza prawo otrzymywania licencji na *przemysł okrężny* przez osoby, które powinny być wykluczone od prowadzenia przemysłu sposobem okrężnym ze względu na uzasadnioną obawę zagrażania przez nie interesom bezpieczństwa publicznego.

ROZGRANICZENIE MIĘDZY ORGANIZACJAMI PRZEMYSŁOWEMI I RZEMIEŚLNICZEMI

Punkty 34 i 35-ty odnoszą się do korporacyj przemysłowych i związków korporacyj. Nowa ustawa zmierza do *ścisłego rozgraniczenia* pod względem organizacyjnym *przemysłu wytwarzającego i przetwórczego od rzemiosła*, a to ze względu na odmienną strukturę gospodarczą i techniczną obu tych dziedzin przmysłu. Charakter cechowy organizacyj rzemieślniczych nie nadaje się do wielkiego przemysłu. Zrzeszenia przemysłu fabrycznego szukają form organizacyjnych w innych przepisach prawnych, jak np. w prawie o stowarzyszeniach i t. d. i kierują się często interesami niezgodnemi z polityką gospodarczą Państwa. Zachodzi więc potrzeba oparcia stowarzyszeń przemysłowych na nowych zasadach w postaci zrzeszeń gospodarczych, przewidzianych zresztą w rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej o Izbach przemysłowo-handlowych.

Według *punktu 37-go stowarzyszenia przemysłowe oraz cechy i zrzeszenia rzemieślnicze* mają prawo postanowić, *że umowę o naukę należy zawierać przed niemi*. Po zawarciu umowy o naukę w rzemiośle, przesyła się odpis umowy właściwej Izbie rzemieślniczej. Następny punkt 38-my ustala, że władza wo-

jewódzka winna posiadać uprawnienia do ustalania stosunku liczbowego uczniów do pomocników, niezależnie i bez względu na to, czy statuty korporacyj zawierają jakiekolwiek postanowienia co do tego stosunku.

Punkt 49-ty opiewa w uzasadnieniu: kuchmistrzowstwo nie jest przemysłem w rozumieniu art. 1 prawa przemysłowego, zatrudnieniu temu bowiem brak istotnej cechy przemysłu, a mianowicie samoistności.

WZMOCNIENIE DOWODU UZDOLNIENIA

Niezmiernej wagi dla rzemiosła *punkt 50-ty* uzależnia *rozpoczęcie prowadzenia rzemiosła od uprzedniego uzyskania karty rzemieślniczej. W ten sposób kładzie się raz na zawsze tamę dotychczasowej procedurze,* mocą której, każdy obywatel miał prawo otworzenia warsztatu, a dopiero później przedkładał (lub nie przedkładał) odnośne dokumenty. Postanowienia pk. 50-go idą całkowicie po linji postulatów całego rzemiosła polskiego.

Punkt 51-szy precyzuje *uprawnienia zawodów budowlanych,* jak następuje:

„Do samoistnego wykonywania rzemiosła, wchodzącego w zakres robót budowlanych, wyszczególnionych w art. 333 rozp. Prez. Rzplitej z dnia 16 lutego 1928 roku o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. 23 poz. 202), wymagane jest posiadanie tytułu mistrza (majstra) danego rodzaju rzemiosła (art. 158 i 159). Kierownik robót budowlanych w rozumieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli, uzyskuje prawo samoistnego wykonywania rzemiosła, wchodzącego w zakres robót budowlanych (art. 4 nin. ust.), jeżeli posiada tytuł mistrza (majstra) danego zawodu rzemieślniczego (art. 158 i 159) bądź też okaże świadectwo ukończenia szkoły technicznej, albo świadectwo złożenia egzaminu przed władzą egzaminacyjną w myśl ust. 2 niniejszego artykułu".

W punkcie 52-gim uregulowane są sprawy dyspens rzemieślniczych. Według bowiem noweli, właściwa dla miejsca siedziby przedsiębiorstwa przemysłowego Izba Rzemieślnicza może zwalniać od obowiązku wykazania uzdolnienia, jednak od odmownego orzeczenia Izby Rzem. przysługuje odwołanie do władzy przemysłowej I-ej instancji w terminie 14 dni od daty doręczenia odmowy. Od decyzji władzy I-ej instancji przysługuje odwołanie do władzy przemysłowej wojewódzkiej, która decyduje ostatecznie.

Według pkt. 53-go jednak, karta rzemieślnicza w wykonaniu rzemiosła, wchodzącego w zakres robót budowlanych, nie daje prawa kierowania robotami budowlanemi, bądź też sporządzania projektów (planów) bądź robót w rozumieniu rozp. Prez. Rzplitej z dnia 16.II.1928 r. Karta rzemieślnicza wymagana jest od kierownika robót budowlanych, wykonywującego samoistnie rzemiosło, wchodzące w zakres robót budowlanych.

Punkt 56-ty normuje dopuszczenie do egzaminu czeladniczego. Terminator składa podanie do Izby Rzem. dołączając: 1) świadectwo ukończenia nauki rzemiosła lub świadectwa (a), stwierdzające praktyczne nauki, 2) świadectwo szkolne z ukończenia nauki w publicznej szkole dokształcającej zawodowej, jeżeli taka szkoła istniała w miejscu, w której kandydat odbywa naukę rzemiosła i jeżeli rodzaj rzemiosła pozwalał na prawidłowe ukończenie nauki w publicznej szkole dokształcającej zawodowej.

Dalsze *punkty 57, 58, 59* dotyczą egzaminów czeladniczo-mistrzowskich.

KORPORACJE RZEMIEŚLNICZE

Punkty 60 do 66 omawiają zagadnienie korporacyj rzemieślniczych.

Nowe przepisy prawne w tej dziedzinie wprowadzają nazwę cechu w dziale, dotyczącym korporacyj przemysłowych, oraz ich związków, usuwają postanowienia o wydziałach czeladniczych, jako nie mające zastosowania, określają liczbę członków założycieli cechu, *wprowadzają nową organizację rzemieślniczą, mianowicie zrzeszenia rzemieślnicze, jako cech przymusowy, zmierzający do rozwoju gospodarczego rzemiosła, przez zapoczątkowanie i popieranie wszelkiej podjętej w tym celu inicjatywy, i wreszcie podporządkowują cechy rzemieślnicze, ich związki oraz zrzeszenia rzemieślnicze Izbom Rzemieślniczym.* Tego rodzaju zmiana postanowień ustawy przemysłowej wynika przedewszystkiem *z potrzeb rzeczywistości i konieczności prawnego uporządkowania stosunku organizacyj rzemieślniczych do Izb Rzemieślniczych, do zagadnień gospodarczych natury ogólnej, w szególności rzemiosło obchodzących,* i do państwowej polityki przemysłowej. W dziedzinie rzemiosła, przy prawnem uregulowaniu form jego życia organizacyjnego, przyjęte zostały zasady, jakiemi kierowano się przy projektowaniu nowych przepisów, dotyczących t. zw. wielkiego przemysłu, przy uwzględnieniu tych zmian, które logicznie wynikają z istotnej różnicy technicznej, gospodarczej i organizacyjnej między przemysłem fabrycznym a rzemiosłem.

Organizacja Izb i Związku Izb Rzemieślniczych

Zmiany, które poruszyliśmy powyżej, stanowią pierwszy wielki dział nowelizacji ustawy przemysłowej. Drugi dział poświęcony jest *Izbom Rzemieślniczym i Związkom Izb Rzemieślniczych* i pomyślany jest jako *osobna ustawa,* poza ramami natury przemysłowej, podobnie, jak to ma miejsce w ustawodawstwie odnoszącem się do Izb Przemysłowo-Handlowych i Rolniczych. Cała ustawa obejmuje 45 artykułów.

IZBY RZEMIEŚLNICZE.

Artykuły od 1 — 5 ustalają charakter Izb Rzemieślniczych, granice i miejsce ich siedzib, zakres działania oraz rolę w opinjowaniu projektów ustaw.

Dalsze artykuły (5 — 14) odnoszą się do *składu Izb Rzemieślniczych* (3/5 z wyboru, 2/5 z nominacji), określają czynne i bierne prawo wyborcze, okres trwania kadencji, techniczne szczegóły wyborów i ich termin, wybór prezesa i wiceprezesów, ustanawiają przy każ-

dej Izbie Rzemieślniczej przedstawiciela Ministerstwa Przemysłu i Handlu z prawem zawieszania uchwał, sprzecznych z obowiązującemi przepisami prawnemi lub nie wchodzących w zakres ustawowych zadań Izby. Następnie par. 12-ty omawia wybór Dyrektora Izby, jego kompetencje oraz stosunek prawno - służbowy do personelu biura Izby. *Artykuł 13-ty* przewiduje *sankcje karne* na winnych uporczywego zaniedbywania włożonych obowiązków, a par. *14-ty* ustala prawną władzę i reprezentację Izb.

Artykuły od 16 — 19 omawiają sprawę *budżetowania, składania sprawozdań rachunkowych oraz źródła funduszów Izb* przy zastosowaniu obowiązujących ustaw.

Dalsze *artykuły (20 i 21)* ustalają procedurę *zwoływania zwyczajnych i nadzwyczajnych* zebrań Izby oraz określają ich kompetencje.

W artykule 22-gim sprecyzowane są *uprawnienia zarządu Izb,* które wyrażają opinję o projektach ustaw, rozporządzeń, dotyczących rzemiosła, uchwalają wnioski i zgłaszają je władzom, wydają zarządzenia w sprawach statystycznych, powołują komisje egzaminacyjne czeladnicze i mistrzowskie, wyznaczają delegatów szkolnych lub rządowych komisyj egzaminacyjnych, uchwalają przepisy o organizacji biura Izb, regulamin służbowy pracowników i biurowy.

W dalszym ciągu par. 22 określa obowiązki i uprawnienia prezesa i dyrektora, statut urzędniczy i emerytalny, który nie może odbiegać od obowiązujących przepisów o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych.

Artykuł 26-ty zawiera 14 punktów statutu Izby Rzemieślniczej oraz opiewa, że zmiany statutu dokonać może Minister Przemysłu i Handlu po wysłuchaniu opinji Izby Rzemieślniczej.

UPRAWNIENIA ZWIĄZKU IZB RZEMIEŚLNICZYCH.

Końcowe artykuły projektu ustawy (30 — 45) poświęcono Związkowi Izb Rzemieślniczych. Postanowienia tych artykułów realizują postulaty rzemiosła od chwili powstania Rzemieślniczego Samorządu Gospodarczego. Podstawę prawną Związku stanowi artykuł 30-ty, który przytaczamy w pełnem brzmieniu:

„Wszystkie Izby Rzemieślnicze tworzą wspólną organizację, ustanowioną rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu pod nazwą: „Związek Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej z siedzibą w Warszawie". W temże rozporządzeniu Minister Przemysłu i Handlu nadaje Związkowi statut, zawierający postanowienia następnych artykułów. Zmienić statut może tylko Minister Przemysłu i Handlu po wysłuchaniu opinji Związku.

Związek Izb Rzemieślniczych jest osobą prawną prawa publicznego i może nabywać i zbywać majątek ruchomy i nieruchomy, zawierać umowy, zaciągać zobowiązania oraz pozywać i być pozywanym. Językiem urzędowym Związku jest język polski".

Następny *artykuł (31-szy)* określa *zadania Związku Izb. Składają się one z trzech działów: przedstawicielstwa Izb Rzem. wobec władz, współdziałania z władzami przez udzielanie informacji i wydawanie opinji, składania władzom wniosków, dotyczących m. in.: kredytu, eks- i importu, komunikacji i taryf przewozowych, ustawodawstwa przemysłowego, społecznego, podatkowego oraz dotyczących szkolnictwa zawodowego.*

Po ustaleniu funduszów Związku *w art. 32* projekt ustawy *w artykułach 33 i dalszych* przechodzi do określenia organów Związku Izb, któremi są: 1) Zjazd Prezesów, pierwszych wiceprezesów i dyrektorów Izb Rzem., 2) zarząd, 3) Komisja rewizyjna, 4) dyrektor. Zjazd prezesów, wiceprezesów i dyrektorów wybiera tajnie, większością głosów — Zarząd Związku Izb, składający się z 6 członków, 6 zastępców, 3 członków komisji Rewizyjnej i tyluż zastępców. Pozatem Zjazd w składzie, jak powyżej, wybiera trzech kandydatów na dyrektora Związku, z których jednego zatwierdza Minister Przemysłu i Handlu.

Artykuły 35, 36, 37 i *38,* określają zakres działania Zjazdu, Zarządu Związku, Komisji Rewizyjnej i Dyrektora.

Bezpośredni *nadzór nad Związkiem Izb Rzemieślniczych wykonywa Minister Przemysłu i Handlu* przez swego delegata, który ma prawo brać udział w Zjeździe Izb Rzem., badać działalność Związku, zawieszać uchwały zjazdu przedstawicieli lub zarządów, sprzeczne z obowiązującemi przepisami prawnemi, bądź wykraczającemi poza ramy działalności Związku.

*

W ten sposób wyczerpalibyśmy sprawozdawczo najważniejsze punkty, odnoszące się do projektu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o zmianach w prawie przemysłowem z dnia 7 czerwca 1927 roku, oraz do projektowanej ustawy o Izbach i ich Związku. Zjazd delegatów Izb Rzemieślniczych w obradach nad obydwoma projektami wniósł szereg poprawek i uzupełnień, lecz nad całokształtem noweli i nowej ustawy obradować będą jeszcze Zarządu poszczególnych Izb Rzemieślniczych, którym rozesłano odpowiednie druki. Po wypowiedzeniu się Izb Rzemieślniczych, sprawą uzgodnienia wniosków i poprawek zajmie się Rada Izb, która pełny projekt prześle Ministerstwu Przemysłu i Handlu. O poprawkach, wysuniętych przez Zjazd Delegatów Izb Rzemieślniczych oraz Rady Izb poinformujemy dokładnie naszych czytelników w najbliższych numerach „Rzemiosła".

REALNE WYNIKI OBRAD ZJAZDU GOSPODARCZEGO.

Złożyło się, że naczelna reprezentacja Rzemieślniczego Samorządu Gospodarczego obradowała nad nowelą ustawy przemysłowej oraz projektem ustawy o Izbach Rzemieślniczych i ich Związku równo w tydzień po otwarciu, a w kilka dni po zamknięciu Wielkiego Zjazdu Gospodarczego, z którego dokładne sprawozdanie złożyliśmy w porzednim numerze naszego pisma. Bezpośredniość ta zdawałaby się poddawać sugestię impulsu ze strony czynników, które z uznania godną sprawnością Zjazd Gospodarczy zainicjowały, zorganizowały i ujęły systematycznie obecne położenie gospodarcze państwa polskiego i wskazały mu drogę obrony, wysiłku i twórczej pracy. *I istotnie impuls ten, co szczerze wyznać należy, zaistniał, dzięki czemu mozolna i żmudna, od lat trwająca praca nad znowelizowaniem prawa przemysłowego stała się jednem z ogniw, które związały obrady Zjazdu Gospodarczego w całość pod hasłem aktywizacji sił społeczeństwa i zaprawienia ich do samo-*

dzielnej pracy dla narodu i Państwa. Jak dalece żywotne jest to hasło wśród społeczeństwa rzemieślniczego, jak głęboko padło mu w duszę i trafiło do przekonania, dowodem tego nietylko niezwykle wprost ożywione debaty Zjazdu Delegatów nad nowelizacją ustawy, ale żywiołowy odgłos w terenie, skąd Rada Izb otrzymuje nieustannie i coraz częściej sprawozdania ze zjazdów i zebrań, będących kontynuacją narad warszawskich.

Należy ponadto podkreślić, iż fakt, że właśnie debaty nad nowelizacją ustawy przemysłowej i to pod kątem widzenia dobra rzemiosła, a nie inne zagadnienia, są pierwszym po Zjeździe Gospodarczym realnym czynem czynników zainteresowanych, świadczy, *że sprawa ta w pierwszej linji dojrzała do realnego i pozytywnego rozwiązania.* Chciejmy wierzyć, że ta pierwszoplanowość spraw rzemieślniczych jest zasłużoną i że zarówno te czynniki, które dopomogą do zrealizowania wymienionych powyżej postulatów, jak i społeczeństwo, nie zawiodą się na w całej pełni rozbudzonem gospodarczo i aktywnem społecznie rzemiośle polskiem.

M. G.

Rzemiosło mazowieckie organizuje się

Niedawno odbyty zjazd *we Włocławku* wykazał, że rzemieślnicy woj. Warszawskiego przystąpili do energicznej pracy organizacyjnej oraz szukają sposobów ożywienia drobnej wytwórczości i podniesienia swoich warsztatów.

W dniu 14 maja r. b. odbył się kolejny zjazd okręgowy *w Mławie* pod przewodnictwem *p. S. Kryśkiewicza,* który udowodnił, że nawet w tym okręgu leżącym nad *„krwawiącą granicą“*, gdzie odczuwa się w dużym stopniu brak ruchu handlowego, rzemieślnicy dążą do konsolidacji sił twórczych i przystąpili do wytężonej pracy. Te dwa przykłady świadczą najlepiej, że rzemiosło mazowieckie docenia znaczenie organizacji i rozumie, że w chwili obecnej należy przystosować się do nowych warunków ekonomicznych *i pracować — a nie narzekać.*

Odbyty ostatnio w dniu 21 maja r. b. *gospodarczy zjazd rzemiosła w Kutnie,* na który zjechali się rzemieślnicy z 5-ciu powiatów: Kutnowskiego, Sochaczewskiego, Łowickiego, Płockiego i Gostynińskiego był tak *potężną i poważną manifestacją,* że przynosi chlubę jego organizatorom oraz wlewa otuchę w serca wszystkich działaczy rzemieślniczych.

Po uroczystem nabożeństwie w katedrze, pochód udał się do Rady Miejskiej, gdzie znajduje się tablica *J. Kilińskiego.*

Przed tablicą ustawiły się poczty sztandarowe, orkiestra odegrała hymn narodowy i przeszło tysięczna rzesza rękodzielnicza oddała w skupieniu hołd bohaterowi narodowemu.

Następnie pochód udał się do sali Teatru Miejskiego, gdzie nastąpiło otwarcie Zjazdu. Na przewodniczącego powołano Sen. S. Wiechowicza, który powitał przedstawicieli władz i zebranych, zapraszając do prezydjum p. Starostę *Pełczyńskiego,* Instruktora Korporacyj *Rudniewskiego,* Posła *Snopczyńskiego,* Prezydenta *Budzanowskiego, Ch. Rasnera, Dyr. Łazarewicza, Red. A. Zabęskiego i innych.*

Po wysłuchaniu przemówień powitalnych, entuzjastycznych okrzyków uchwalono wysłanie depesz: do *Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Marszałka Józefa Piłsudskiego, Premjera Jędrzejewicza, Ministra Zarzyckiego, Wojewody Twardo.*

Referaty wygłosili: *Poseł Snopczyński — o sytuacji gospodarczej, Red. A. Zabęski — o sprawach: nowelizacji ustaw i wzmożeniu produkcji rzemieślniczej, Dyr. Łazarewicz* — o zagadnieniach szkolnictwa i wychowania młodzieży, *Ch. Rasner — o sprawie wzmocnienia dowodu uzdolnienia.*

Po obszernej dyskusji przyjęto jednomyślnie szereg rezolucyj, domagających się przedewszystkiem: *nowelizacji ustawy przemysłowej, podniesienia roli samorządu rzemieślniczego, powołania przedstawicieli rzemiosła do komisyj szacunkowych i t. d.*

Ponadto zebrani, przyjęli z uznaniem uchwały zjazdu działaczy społeczno - gospodarczych w Warszawie, wyrażając nadzieję, iż przez realizację ich nastąpi *ożywienie życia gospodarczego i rozwój warsztatów rzemieślniczych.*

Zjazd wezwał również Radę Naczelną Rzemiosła, Izbę Rzemieślniczą oraz organizacje rzemieślnicze do współpracy w celu ustalenia sposobów: *ożywienia produkcji rzemieślniczej, ułatwienia otrzymania dostaw, wzmożenia eksportu, oraz zwiększenia zdolności konkurencyjnej rzemiosła.*

Kronika bieżąca

POSIEDZENIE PREZYDJUM RADY NACZELNEJ RZEMIOSŁA POLSKIEGO.

W dniu 27 maja r. b. obradowało w Warszawie Prezydjum Rady Naczelnej Rzemiosła Polskiego nad zagadnieniami nowelizacji ustawy przemysłowej oraz sprawami organizacyjnemi.

Sprawozdanie z braku miejsca odkładamy do następnego numeru.

OTWARCIE TARGÓW WSCHODNICH.

W dniu 3 b. m. nastąpiło otwarcie Targów Wschodnich we Lwowie..

ORGANIZACJA WYSTAWY PRAC UCZNIÓW I ZABYTKÓW CECHOWYCH. W WARSZAWIE

Wystawa prac uczniów i zabytków cechowych wywołała wielkie zainteresowanie w sferach rzemieślniczych w całej Polsce.

Na wystawie tej po raz pierwszy będą zgrupowane b. interesujące eksponaty.

Otwarcie wystawy nastąpi w dniu 10 b. m. Oczekiwany jest przyjazd licznych wycieczek, organizowanych przez Szkoły i Cechy rzemieślnicze.

Otwarcie Wystawy Światowej w Chicago

Wobec uroczystego otwarcia *wielkiej wystawy światowej*, uwaga całych St. Zjednoczonych mimo krzyzysu dolarowego, skupiona jest na mieście Chicago. Specjalnie zaś interesuje się niem Polonja amerykańska, gdyż jest to największy ośrodek życia polskiego na drugiej półkuli. Do spotęgowania zainteresowania, przyczyniła się również wizyta gen.*Góreckiego*, który wspólnie z b. doradcą finansowym p. *Deveyem* i ambasadorem *Patkiem* odwiedził Chicago, witany entuzjastycznie przez tysiączne rzesze Polaków z całych Stanów. Przyjazd gen. *Góreckiego*, jak i fakt, że Polonja amerykańska występuje na wystawie z własnym pawilonem jest istotnie doniosłym zdarzeniem w naszem życiu. Okoliczność zaś, iż na wystawie tej projektowane jest wystawienie również i samolotu polskiego, na którym dokonał kap. Skarzyński przelotu przez Atlantyk, będzie niewątpliwie magnesem, który przyciągnie tysiące Polaków, zamieszkałych w Ameryce.

PROPAGANDA WYTWÓRCZOŚCI POLSKIEJ.

Wystawa ta powinna dać duże pole do przeprowadzenia propagandy szczególnie wśród Polonji amerykańskiej i zwiększyć zainteresowanie wyrobami polskiemi, a specjalnie rzemieślniczemi. Przecież w samem Chicago egzystują *dziesiątki organizacyj polskich kupców i przemysłowców, zjednoczone kluby handlowe polskie i polska Izba Handlowa*, posiadające swoje własne czasopisma. Jeżeli do tego dodamy, iż w samym Chicago istniało dotychczas ok. *15 tys. warsztatów rzemieślniczych* polskich, to jest rzeczą jasną, że tak *wielki ośrodek życia* polskiego powinien pierwszy przyczynić się do *zwiększenia zapotrzebowania na surowce i wyroby polskie w Ameryce.* Poruszając te sprawy nie możemy ominąć jeszcze jednej rzeczy. Mimo wielkiej konkurencji przemysłowej w Ameryce nietylko utrzymały się najdrobniejsze warsztaty rzemieślnicze, a nawet przetrwały one lepiej kryzys i dalej rozwijają się. Jeżeli chodzi o szewctwo, to szczególnie na warsztaty reperacyjne obuwia mają wprost monopol szewcy z Polski. Wszyscy jednak bez wyjątku posługują się kilkoma *maszynami elektrycznemi.* Urządzenie takiego warsztatu kosztuje od $ 500. do $ 2.000. Ogólna liczba tych warsztatów dochodzi do 750, zaś wartość ich do $ 750.000. Pracuje w nich około 1.000 osób.

TYDZIEŃ POLSKIEJ GOŚCINNOŚCI.

W okresie od 17 do 23 lipca Rada miejska Chicago uchwaliła zorganizować tydzień polskiej gościnności na wniosek radnego Orlikowskiego w celu złożenia dowodu *uznania i szacunku dla obywateli polskiego pochodzenia* za ich twórczą pracę nad rozwojem miasta i kraju. Niestety, prawdopodobnie nikt z przedstawicieli rzemiosła z Polski nie będzie miał możności wzięcia udziały w tem *święcie Polonji w Chicago.* Przesyłamy jednak tym wytrwałym pionierom najserdeczniejsze *życzenia pomyślności i wierzymy, że wysiłek ich przyczyni się do wzmocnienia węzłów z Macierzą i da niewątpliwie poważne moralne i materjalne rezultaty!*

Odznaczenie artykułu „Rzemiosła"

W numerze 11-tym „Rzemiosła" z dnia 16 kwietnia b. r. ukazał się artykuł p. t. „Zagadnienie i warunki kapitalizacji w Polsce w dobie obecnej". Artykuł ten był odpowiedzią na konkurs P. K. O. rozpisany na ten temat przed kilkoma tygodniami. Autor odpowiedział na pytanie z punktu widzenia rzemieślniczego i wskazał na te czynniki, które mogą się przyczynić do wzrostu kapitalizacji przy stworzeniu dla rzemiosła pomyślnych warunków jak przywrócenie rentowności warsztatów, odpowiednie normowanie polityki fiskalskiej i socjalnej, racjonalna polityka kredytowa, produktywna lokata kapitału i t. d. Specjalnie destukcyjną rolę w procesie kapitalizacyjnym odgrywa bezmyślna tezauryzacja (przechowywanie pieniędzy w schowkach) i przeciwko niej musi walczyć całe społeczeństwo.

Zgodnie z klauzulami konkursu artykuł podpisany był w „Rzemiośle" pseudonimem „Kajot". Po przyznaniu przez sędziów artykułowi jednej z nagród otworzono kopertę i ustalono, że autorem jest p. Kazimierz Jaroszewski, Nacz. Wydz. Pracy, Ubezpieczeń i Szkolnictwa Zawodowego w Radzie Izb Rzemieślniczych, a równocześnie współpracownik naszego pisma. Autorowi składamy na tem miejscu gratulacje.

Poradnik prawny i zawodowy

P. J. FL. — Jeżeli elektrownia miejska zmieniła napięcie w woltach na inne i motor w ślusarni wskutek tego nie działa, magistrat lub elektrownia za to nie odpowiadają. Należy nabyć odpowiednią przetwornicę do motoru.

PAN T. M. W BARANOWIE. — *Sześcioletnia praktyka młynarska.*

Młynarstwo nie jest rzemiosłem lecz wolnym przemysłem (większe młyny muszą zresztą mieć koncesję). W razie prawidłowego ukończenia praktyki pryncypał winien wydać Panu na zasadzie art. 124 kształcającej lub równorzędnej winien wydać Panu świadectwo ukończenia nauki młynarskiej. Jeżeli pryncypał nie należy do związku, Urząd Gminy poświadczyć winien bezpłatnie jego świadectwo co do przebyty czas praktyki; poczem zarząd związku (korporacji) młynarskiego na podstawie tego świadectwa pryncypała oraz szkolnych świadectw z nauki dokształcającej winien wystawić wymagane świadectwo.

O udział wykwalifikowanych majstrów w nauczaniu młodzieży

ODPOWIEDŹ NA LIST DO REDAKCJI:

P. Wincenty Roga Starszy Cechu Krawców w Zagórowie.

Rada Izb Rzemieślniczych R. P. zajęła się gorliwie sprawą *instruktorów w szkołach i na kursach zawodowych* i poczyniła już odpowiednie starania w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do chwili ogłoszenia rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21-go października 1932 r. o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych, które to rozporządzenie artykułem 22-im uchyla przepisy wprowadzone rozporządzeniem Prezydenta R. P. z dnia 7 marca 1928 r., normujące sprawę kwalifikacji zawodowych do nauczania w szkołach zawodowych.

W memarjale skierowanym w dniu 27-go lutego 1933 r. do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Rada Izb Rzemieślniczych R. P. prosiła,

1) o wprowadzenie postanowień art. 26 i 28-go rozporządzenia wykonawczego, które zostanie wydane na podstawie art. 13-go rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 21-go października 1932 r.

2) o uwzględnienie klauzuli w nowem rozporządzeniu wykonawczem według której rzemieślnik, prowadzący samoistnie rzemiosło, mający dyplom mistrzowski i ukończoną szkołę dokształcającą zawodową, powinien mieć pierwszeństwo do praktycznego nauczania zawodu w szkołach zawodowych i dokształcających oraz na kursach zawodowych.

Rada Izb Rzemieślniczych R. P. czuwa nad tem, ażeby czynnik zawodowy obznajmiony z techniką produkcji rzemieślniczej *miał ustawowo zagwarantowaną możność nauczania w granicach potrzeb w szkołach zawodowych i dokształcających oraz na specjalnych kursach zawodowych.*

KURSY KROJU

UBRAŃ MIĘSKICH
I DAMSKICH

SYSTEM WŁASNY, NAGRODZONY SREBRNYM MEDALEM NA POWSZECHNEJ WYSTAWIE KRAJOWEJ W POZNANIU I LISTEM POCHWALNYM PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU.

Aleksander KONIECZNY

WARSZAWA, ulica Bielańska 2 (pl. Teatralny)
TELEFON 794-95 TELEFON 794-95

AUTOR DZIEŁA „SZKOŁA KROJU"
CENA PODRĘCZNIKA ZŁ. 15.
ZLECENIA NA MODELE

*

REWJE MODY ORGANIZOWANE PRZEZ RZEMIOSŁO.

W okresie kryzysu, zmniejszonej zdolności nabywczej przy jednocześnie wzmożonej walce konkurencyjnej o klijenta staje się koniecznością zużycie wszystkich środków mających na celu propagowanie produkcji zakładów rzemieślniczych, dobrej pod względem jakości, a jednocześnie zdążającej za postępem mody i techniki.

W związku z tem Rada Izb Rzemieślniczych R.P. wystąpiła do Izb Rzemieślniczych z inicjatywą zorganizowania na jesieni b. r. *w okręgach wszystkich Izb Rzemieślniczych Rewij Mód*, któreby dały przegląd produkcji szeregu rzemiosł jak n. p. *krawiectwa, modniarstwa, kuśnierstwa, szewctwa, rękawicznictwa, produkcji galanterji skórzanej, oraz prac fryzjerskich.*

*

SPRAWA KSZTAŁCENIA PRACOWNIKÓW GRUPY WYROBU INSTRUMENTÓW MUZYCZNYCH.

Rada Izb Rzemieślniczych otrzymała zkolei tezy, z Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, dotyczące kształcenia pracowników grupy budowy instrumentów muzycznych. Tezy te zostały wysłane Izbom do zaopinjowania.

*

USTAWA O KARTELACH

W dniu 4 lipca 1933 r. wejdzie w życie ustawa o kartelach. Ustawa postanawia, iż wszystkie umowy kartelowe mają być rejestrowane w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, które prowadzi rejestr kartelowy.

*

Z ŻAŁOBNEJ KARTY.

ZGON
Ś. P. STANISŁAWA KRZYŻANOWSKIEGO

W dniu 31 maja b. r. odbył się w Warszawie pogrzeb zasłużonego mistrza tapicerskiego, Starszego Cechu STANISŁAWA KRZYŻANOWSKIEGO, który w ciągu szeregu lat był członkiem zarządu Związku Rzemieślników Chrześcijan oraz brał czynny udział w życiu społecznem stolicy.

Za pracę swoją otrzymał order papieski i cieszył się ogólnem uznaniem kolegów.

Nad grobem przedwcześnie zmarłego, zasłużonego rzemieślnika wygłoszono szereg przemówień.

CZEŚĆ JEGO PAMIĘCI!